

บทที่ ๕

ฮ่องกง (Hong Kong)

สภาพทั่วไป

ฮ่องกงซึ่งในขณะนี้ยังคงเป็นประเทศที่ขึ้นอยู่กับอังกฤษนั้นกำลังจะเปลี่ยนสถานภาพจากการอยู่ในความดูแลของประเทศอังกฤษไปสู่การปกครองของจีนแผ่นดินใหญ่ในวันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ.1997 โฉมหน้าทางเศรษฐกิจ การเมือง และการปกครองจะเปลี่ยนไปเพียงไรเป็นเรื่องที่ยากแก่การคาดคะเน สำหรับผู้ที่มองโลกในแง่ดีย่อมเห็นว่าภาพลักษณ์ของฮ่องกงจะไม่เปลี่ยนแปลงไปมากนัก เนื่องจากจีนแผ่นดินใหญ่น่าจะปล่อยให้ฮ่องกงอยู่อย่างค่อนข้างอิสระเพื่อเป็นประตูการค้าของประเทศ อย่างไรก็ตาม ผู้ที่มองโลกในแง่ร้ายซึ่งเกิดขึ้นมานานพอควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวฮ่องกงเอง มีการอพยพไปตั้งรกรากในประเทศตะวันตก เช่น สหรัฐอเมริกา และแคนาดามานานแล้ว แม้ในประเทศแถบเอเชียเองมีชาวฮ่องกงเป็นจำนวนมากอพยพเข้ามา [ในประเทศไทยชาวฮ่องกงและได้หวั่นบางกลุ่มอาศัยช่องโหว่บางอย่างในระบบสังคมเปลี่ยนสัญชาติเป็นไทยโดยที่ยังมีสัญชาติอื่นควบคู่] นอกจากการอพยพของพลเมืองแล้ว ยังมีการโยกย้ายเงินลงทุนไปยังประเทศอื่น ๆ ที่มีเสถียรภาพทางการเมืองมั่นคงกว่า ไม่ว่าจะเหตุการณ์ใด ๆ จะเกิดขึ้นในอนาคตก็ตามฮ่องกงยังเป็นประเทศที่น่าสนใจติดตามความเคลื่อนไหว

ฮ่องกงตั้งอยู่ทางฝั่งทะเลตอนใต้ของประเทศจีน ตั้งอยู่ทางตะวันออกของแม่น้ำเพิร์ล (Pearl River) หมู่เกาะฮ่องกงประกอบด้วยเกาะจำนวนมาก และส่วนหนึ่งตั้งอยู่บนแผ่นดินใหญ่ อย่างไรก็ตามอาณาเขตของฮ่องกงขยายขึ้นเรื่อย ๆ โดยการถมทะเลออกไป

ฮ่องกงมีท่าเรือน้ำลึกที่ดีเยี่ยมและเป็นเมืองท่าเสรี ที่ตั้งของฮ่องกงอยู่ในชัยภูมิที่ได้เปรียบในการพัฒนาเป็นศูนย์กลางการค้า และเป็นท่าขนถ่ายสินค้านับตั้งแต่ประมาณกลางศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา ก่อนสงครามโลกครั้งที่สองนั้น ฮ่องกงมีการค้ากับประเทศจีนแผ่นดินใหญ่ในอัตราที่สูง คือ 40% ของสินค้าออก และ 30% ของสินค้าขาเข้าเป็นการค้ากับจีน แต่สินค้าออกนั้นเป็นสินค้าที่มาจากแหล่งผลิตอื่น แต่มาผ่านฮ่องกงเพื่อส่งต่อไปยังประเทศอื่น มิใช่สินค้าที่ผลิตในประเทศฮ่องกง

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ฮองกงพัฒนาไปสู่ความเป็นประเทศอุตสาหกรรมได้อย่างรวดเร็วมากประเทศหนึ่ง ทั้ง ๆ ที่มีทรัพยากรธรรมชาติจำกัดและพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การทำอุตสาหกรรมมีน้อย ด้านการค้าสินค้านำเข้าที่ส่งออกส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่ผลิตได้ในประเทศ ต่อมาเมื่อกิจการธนาคารระหว่างประเทศและการบริการที่เกี่ยวข้องกับการเงินการธนาคารมีความสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ ในระบบเศรษฐกิจ ฮองกงได้กลายเป็นศูนย์กลางการเงินที่สำคัญมากแห่งหนึ่งของโลก

การตกเป็นประเทศในเครือจักรภพของอังกฤษนั้นเกิดขึ้นโดยในปี ค.ศ.1842 โดยจีนยกเกาะฮองกงให้แก่อังกฤษ ต่อมาอังกฤษได้รับมอบเกาลูนในปี ค.ศ.1860 ส่วนที่เหลือซึ่งเป็นเกาะต่าง ๆ รวมทั้งพื้นที่ส่วนที่อยู่บนแผ่นดินใหญ่นั้น อังกฤษของเช่าเป็นเวลา 99 ปี (ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1898-1997)

ในต้นทศวรรษที่ 1980s ประเทศจีนได้ยืนยันที่จะขอคืนประเทศฮองกงทั้งหมดภายในปี ค.ศ.1997 แม้อังกฤษอาจไม่ต้องการคืนเกาะฮองกง แต่ในที่สุดก็ตกลงกันว่าจะคืนฮองกงทั้งประเทศให้แก่จีน แต่ฮองกงจะต้องมีอิสระพอสมควร

ภูมิศาสตร์

พื้นที่ของฮองกงส่วนมากเป็นภูเขาและเป็นที่ไม่อุดมสมบูรณ์ จึงไม่เหมาะแก่การเพาะปลูก ในเขตเศรษฐกิจใหม่ (New Territory) ถึงแม้จะมีประชากรอยู่หนาแน่นและระดับการพัฒนาเศรษฐกิจค่อนข้างดีก็ตาม แต่ในเขตนี้มิได้มีทรัพยากรธรรมชาติอื่นใด นอกไปจากท่าเรือขนาดใหญ่กับทิวทัศน์ที่สวยงามเท่านั้น

พื้นแผ่นดินของฮองกงนั้นประกอบไปด้วยหินแกรนิตและหินจากการละลายของภูเขาไฟ ซึ่งปรากฏว่ามีการถูกทำลายอย่างมาก เนื่องจากสภาพอากาศและการสึกกร่อน แต่หินเหล่านี้ได้กลายมาเป็นวัสดุสำหรับถมทะเล เพื่อเป็นการเพิ่มพื้นที่ให้กับประเทศ

ส่วนประกอบของแผ่นดินฮองกงนั้นนอกจากจะมีหินเป็นส่วนประกอบมากมายแล้ว ในส่วนที่เป็นดินนั้นก็มิอุดมสมบูรณ์และมีเพียงชั้นหน้าดินบาง ๆ ซึ่งปลูกได้เฉพาะหญ้าและต้นไม้เล็ก ๆ ฮองกงมีป่าไม้เพียง 12% ซึ่งมักจะอยู่ตามหุบเขาและหรือบริเวณที่อยู่ใกล้ลำน้ำ พื้นที่อีก 9% จะเป็นบ่อปลาและไรนา ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตใหม่ของฮองกง อีก 4% จะเป็นที่ดินไม่สมบูรณ์หรือหนองบึง ส่วนที่เหลืออีก 16% เป็นเขตเมือง

ภูมิอากาศ

ทั้ง ๆ ที่ฮ่องกงเป็นประเทศเล็ก แต่มีสภาพอากาศหลายรูปแบบ มีทั้งมรสุมฤดูร้อนพัดมาจากทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศ จึงพาเอาอากาศร้อนชื้นมาสู่ประเทศ จากนั้นก็มีอากาศปกติ ต่อมาในฤดูหนาวจะมีมรสุมฤดูหนาว ซึ่งพัดมาจากภาคเหนือหรือตะวันออกเฉียงเหนือ นำความหนาวเย็นและแห้งแล้งมาสู่ประเทศ นอกจากลมหนาวที่พัดตามปกติแล้วในบางครั้งจะมีลมหนาวจัดจากไซบีเรียพัดเข้ามาด้วย ซึ่งทำให้อากาศเพิ่มความหนาวเย็นลงไปอีก

นอกจากจะมีอุณหภูมิต่าง ๆ กันแล้ว ฮ่องกงยังเป็นประเทศที่ได้รับน้ำฝนเฉลี่ยปีละ 87.6 นิ้ว และนาน ๆ จะมีพายุรุนแรงสักครั้ง

ประชากร

ประมาณ 98% ของพลเมืองเป็นชาวจีนและอีก 2% มีทั้งชาวเอเชียและตะวันตก ภาษาที่ประชาชนใช้ส่วนมากคือ ภาษา “แคนโตนีส” (Cantonese) แต่มีการใช้ภาษาอังกฤษอย่างกว้างขวางด้วย

ประชากรส่วนใหญ่ของฮ่องกงมักอยู่อาศัยในเขตเมือง ซึ่งมักจะกระจุกตัวอยู่รอบ ๆ เมืองท่าเรือ ตลาด เมืองใหม่ของเขตเศรษฐกิจใหม่ การขยายตัวอย่างรวดเร็วของประชากรรวมทั้งการขยายตัวของเศรษฐกิจก่อให้เกิดความต้องการที่อยู่อาศัยที่ดินสำหรับทำการอุตสาหกรรม ตลอดจนสาธารณูปโภคต่าง ๆ

ความหนาแน่นของประชากรค่อนข้างมาก แม้ว่าอัตราการเกิดจะลดลง อีกทั้งมีการจำกัดจำนวนผู้อพยพจากแผ่นดินใหญ่แล้วก็ตาม “เมืองซ่าซูไป” ในเขตเกาลูนนั้น บางตำบลมีความหนาแน่นของประชากรมากถึง 150,000 คน ต่อตารางกิโลเมตร และบางเมืองมีความหนาแน่นมากกว่านั้น

การศึกษาของประชากร ในประเทศฮ่องกงนั้นแต่เดิมรัฐบาลไม่ได้จัดการศึกษาฟรีให้ อีกทั้งยังไม่มีระบบการศึกษาด้วยจนกระทั่งในปี ค.ศ.1971 รัฐบาลได้จัดการศึกษาโดยไม่คิดมูลค่าให้ 6 ปี และเริ่มทำการบังคับการศึกษาระดับประถมเป็นครั้งแรก ทั้งนี้เพื่อสนองกับสภาวะการเพิ่มขึ้นของประชากรที่อยู่ในวัยเล่าเรียน และในปี ค.ศ.1978-1979 นั้นรัฐบาลได้สนับสนุนการศึกษาในลักษณะคล้ายกันอีก โดยเพิ่มให้ครอบคลุมการศึกษาในระดับมัธยมอีกสามปี รวมเป็น 9 ปี

ในปี ค.ศ.1980 รัฐบาลเน้นการศึกษาในระดับสูงมากขึ้น นั่นคือสนับสนุนให้มีการขยาย การศึกษาระดับมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัย เพื่อเตรียมฝึกฝนประชากรของคนให้มีทักษะตลอด จนความชำนาญในวิชาชีพ เพื่อให้เป็นปัจจัยสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ

ศาสนา

ประชาชนนับถือศาสนาต่าง ๆ กัน แต่ศาสนาที่มีผู้นับถือมากที่สุดคือ ศาสนาพุทธ เต้า ขงจื้อ เป็นต้น ช่องกงมีวัดในศาสนาพุทธและเต้าประมาณ 360 แห่ง และมีศาลเจ้ามากมาย รวมทั้ง โบสถ์สำหรับชาวคริสต์ ฮินดู และมุสลิม

ระบบเศรษฐกิจ

ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศช่องกงนับแต่ปี ค.ศ.1956 เป็นต้นมานั้นเกิดจาก ปัจจัยการสนับสนุนหลายประการที่สำคัญ เช่น นโยบายธุรกิจเสรี การค้าเสรี ภาษีต่ำ ตลอดจน การอพยพของชาวจีนจากแผ่นดินใหญ่มายังช่องกงในช่วงแรก ๆ โดยผู้ที่อพยพมาเป็นผู้ ประกอบการที่มีความสามารถ มีการนำทุนตลอดจนแรงงานที่มีทักษะเข้ามาเป็นจำนวนมาก ส่วนปัจจัยอื่นที่ช่วยส่งเสริมความเจริญเติบโต คือ การสร้างปัจจัยพื้นฐานทางคมนาคม ด้านการ เงินการคลัง และการค้า

การผลิต

ส่วนใหญ่เป็นการผลิตด้านอุตสาหกรรม เนื่องจากความไม่เหมาะสมของภูมิประเทศดั่ง ที่กล่าวมาแล้ว อุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมเบา ยกเว้นอุตสาหกรรมการต่อเรือและ การผลิตเครื่องมือ เครื่องจักรสำหรับทอผ้า อุตสาหกรรมเบาที่มีหลายประเภทแต่ที่สำคัญ เช่น สิ่งทอและ เสื้อผ้า ซึ่งอุตสาหกรรมทั้งสองนี้ช่วยให้มีการจ้างงานเพิ่มรวมทั้งการส่งออกซึ่งสินค้าที่ ผลิตในประเทศช่องกงเอง อุตสาหกรรมเบาอื่น ๆ เช่น ผลิตภัณฑ้อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ พลาสติก (ที่สำคัญคือ ของเด็กเล่น) นาฬิกา เครื่องมือและอุปกรณ์เกี่ยวกับการถ่ายภาพ ฯลฯ

การผลิตด้านเกษตรกรรม เช่น การทำกสิกรรมแบบดั้งเดิม การประมง การเลี้ยงปลาน้ำ จืด ซึ่งเคยผลิตแบบดั้งเดิมนั้นถูกแทนที่โดยการเพาะปลูกพืชชนิดต่าง ๆ อย่างมากมาย ซึ่งถือได้ ว่าให้ผลประโยชน์ตอบแทนแก่การใช้ที่ดินมากกว่าการผลิตแบบเก่า นอกจากนั้นมีการผลิตไม้ดอก ผลไม้ สัตว์ปีก และสุกร

การเงินการธนาคาร

ฮ่องกงมีความพร้อมในการบริการด้านการเงินและการธนาคารมาก ทั้งความสะดวกด้านปัจจัยพื้นฐานทางการเงินไม่ว่าจะเป็นสถาบัน กฎหมาย ฯลฯ ตลอดจนการบริการที่มีรูปแบบหลากหลายกว้างขวาง ทั้งนี้เพื่อดึงดูดธนาคารต่างประเทศให้เข้ามาตั้งกิจการในฮ่องกง ด้านการเงินการธนาคารของฮ่องกงขยายตัวมาก อัตราการเติบโตของตลาดเงินระหว่างธนาคารเป็นไปอย่างรวดเร็ว เนื่องจากรัฐบาลไม่มีการควบคุมในเรื่องอัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

นอกจากนั้นตลาดทุน [ตลาดหุ้น] ของฮ่องกงซึ่งเริ่มทำการมาตั้งแต่ปี ค.ศ.1986 นั้น ถือเป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญของกิจการต่าง ๆ ของประเทศและยังสามารถดึงดูดใจนักลงทุนชาวต่างประเทศจำนวนมากด้วย ส่วนตลาดล่วงหน้า (Future market) ในฮ่องกงนั้นทำการค้าในรูปการซื้อขายสินค้าล่วงหน้ารวมทั้งการค้าทองและสินค้าทางการเกษตรคือ ฝ้ายด้วย

สาขาการคมนาคมขนส่ง

เป็นสาขาเศรษฐกิจที่สำคัญมาก เศรษฐกิจของประเทศจำเป็นต้องพึ่งพาระบบการคมนาคมขนส่งสมัยใหม่ที่มีประสิทธิภาพสูงและมีเครือข่ายที่กว้างขวาง การค้าทางทะเลของฮ่องกงส่วนใหญ่จะต้องอาศัยท่าเรือ ไกว ชุง (Kwai Chung) ซึ่งเป็นท่าเรือที่ใหญ่ที่สุดในโลกแห่งหนึ่ง ส่วนทางอากาศนั้นฮ่องกงมีสนามบินใหญ่ คือ สนามบินไคตัก (Kai Tak) ส่วนทางบกมีเส้นทางเดินรถไฟ ที่จะเชื่อมเข้าไปสู่จีนแผ่นดินใหญ่ นอกจากนั้นยังมีรถไฟใต้ดินที่จะเชื่อมเกาะฮ่องกงเข้ากับเกาลูน โดยรถไฟใต้ดินนั้นมีเครือข่ายไปทั่วประเทศ นอกจากนั้นยังมีรถยนต์โดยสารอีกมากมาย รวมทั้งรถรางและแพขนน้

สาขาการค้าและบริการ

ตลาดที่สำคัญของสินค้าออก ซึ่งผลิตจากประเทศฮ่องกง (ซึ่งเป็นสินค้าประเภทอุตสาหกรรมเบา) คือประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศจีน นับจากปลายทศวรรษที่ 1970S ซึ่งเป็นช่วงเวลาประเทศจีนแผ่นดินใหญ่มีการขยายตัวทางการค้า เนื่องจากการมีนโยบายพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัย การส่งสินค้าผ่านจากประเทศฮ่องกงไปสู่จีนแผ่นดินใหญ่ขยายตัวมากขึ้นเช่นเดียวกับสินค้าส่งออกที่ผลิตในฮ่องกง ประเทศจีนเป็นทั้งผู้ซื้อและผู้ขายสินค้าผ่านฮ่องกง

สินค้าเข้าของฮ่องกงส่วนใหญ่คือ วัตถุดิบและสินค้าสำเร็จรูปเพื่อผลิตสินค้าอุตสาหกรรม ส่วนสินค้าเข้าอื่น ๆ เช่น เสื้อผ้า อาหารและเครื่องจักร สินค้านำเข้าส่วนใหญ่จะมาจากประเทศจีนและญี่ปุ่น โดยจีนจะส่งสินค้าอาหารตลอดจนน้ำมันมายังฮ่องกง

นอกจากการค้ากับต่างประเทศแล้วฮ่องกงยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ตลอดจนเป็นสถานที่ที่มีการจัดสัมมนาหรือประชุมนานาชาติอีกด้วย มีผู้เข้ามาท่องเที่ยวปีละหลาย ๆ ล้าน ซึ่งการใช้จ่ายของคนเหล่านี้กลายเป็นที่มาของเงินตราต่างประเทศที่สำคัญของฮ่องกง การที่มีผู้สนใจเข้ามาท่องเที่ยวในฮ่องกงจำนวนมาก เนื่องจากฮ่องกงมีชัยภูมิที่เหมาะสม นักท่องเที่ยวสามารถข้ามจากฮ่องกงเข้าไปสู่แผ่นดินใหญ่ได้สะดวก ทั้งยังเหมาะแก่การจับจ่ายซื้อหาสินค้าเนื่องจากมีสินค้าคุณภาพดีมากมายราคาไม่แพงมาจากทั่วโลก และสินค้าส่วนใหญ่เป็นสินค้าปลอดภาษี

ประวัติศาสตร์

มีผู้เชื่อกันว่าฮ่องกงก่อตั้งขึ้นโดยชาวฮั่น (Han) ในระหว่างศตวรรษที่ 7 AD แต่การหลั่งไหลเข้ามาของชาวจีนเริ่มอย่างจริงจังในราชวงศ์ ซุง (960-1270) เมื่อพ่อค้าชาวโปรตุเกสผ่านเข้ามาที่ฮ่องกงในศตวรรษที่ 16 นั้น ปรากฏว่าบนเกาะมีหมู่บ้านชาวประมงเล็ก ๆ และชุมชนกสิกรรมอยู่ประปราย ประชากรของเกาะมีอยู่กระจัดกระจาย (ก่อนหน้าการตกเป็นอาณานิคม) ดังนั้นเกาะเล็กเกาะน้อยและอ่าวเล็ก ๆ ตามชายฝั่ง จึงเป็นที่ช่องสุ่มหลบซ่อนของโจรสลัด

เมื่อสิ้นสุดศตวรรษที่ 18 นั้นประเทศอังกฤษซึ่งกำลังทำการค้ากับประเทศจีนอย่างมาก มายานั้น มีความต้องการทำการค้ากับประเทศจีนได้อย่างเสรีมากขึ้น เนื่องจากในขณะนั้นจีนมีกฎระเบียบที่เข้มงวดกับพ่อค้าชาวตะวันตกมาก ดังนั้นอังกฤษจึงต้องการที่จะมีศูนย์กลางการค้าเป็นของตนเองในบริเวณดังกล่าว และโอกาสของอังกฤษมาถึงใน ค.ศ.1839

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ๆ มารัฐบาลจีนพยายามอย่างยิ่งที่จะป้องกันมิให้มีการนำฝิ่นเข้าประเทศ ทั้งนี้เพราะการขยายตัวของการค้าฝิ่นยังผลให้มีการนำแร่เงินออกนอกประเทศจีนมาก ตัวแทนของจักรพรรดิ (Lin Zexu) ถูกส่งไปยังกวางเจาเพื่อปราบปรามการลักลอบนำฝิ่นเข้าประเทศ การขัดขืนคำสั่งของรัฐบาลจีน รวมทั้งการที่กลาสิเรืออังกฤษทำร้ายชาวจีนก่อให้เกิดสงครามระหว่างจีนกับอังกฤษขึ้นใน ค.ศ. 1839 - 1842 ซึ่งเรียกว่าสงครามฝิ่น เมื่อจีนแพ้สงครามในปี ค.ศ.1842 นั้น อังกฤษบังคับให้จีนเซ็นสัญญา "นานกิง" ซึ่งสัญญานี้ทำให้จีนต้องยกบางส่วนของเกาะฮ่องกงและทำเรือให้อังกฤษ อังกฤษประกาศให้ฮ่องกงเป็นเมืองท่าเสรีโดยรัฐบาลอาณานิคม

ในระยะแรกของการเป็นอาณานิคมนั้น รัฐบาลฮ่องกงต้องเผชิญกับโจรสลัด การลักลอบค้าของเถื่อน โรคภัยไข้เจ็บตลอดจนวิกฤตการณ์ทางการเงิน ประเทศจีนยังคงยืนยันไม่ยอมขยายการให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ แก่ชาวต่างชาติ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวของจีนตลอดจนความขัดแย้งของจีนกับ จอห์น เมาว์ริง ผู้ว่าราชการเกาะฮ่องกงคนที่ 4 ทำให้อังกฤษและฝรั่งเศสหันมาร่วมมือกันรบกับจีน (1856-1860) และผลคือ ประเทศจีนตกเป็นฝ่ายปราชัย และในการตกลงกันที่ปักกิ่งในปี ค.ศ.1860 นั้นทำให้อังกฤษได้เกาะบางเกาะและแหลมเกาหลินผนวกเข้าไปกับดินแดนเดิมของฮ่องกงที่ตนได้ไว้ในคราวสงครามฝิ่นทำให้อังกฤษสามารถควบคุมฮ่องกงได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อตกลงที่ปักกิ่งยังทำให้อังกฤษเช่าส่วนที่เป็นเขตใหม่จากจีนได้ถึง 99 ปี

ตอนปลายศตวรรษที่ 19 และต้นศตวรรษที่ 20 นั้นเป็นช่วงเวลาที่ประเทศฮ่องกงมีการเติบโตและพัฒนาไปอย่างมหาศาล ทางด้านสังคมนั้นมีการตั้งสถาบันการกุศล เช่น ใน ค.ศ.1879 ตั้ง Tung Wah เพื่อดำเนินงานด้านโรงพยาบาลและโรงเรียน รวมทั้งงานด้านสวัสดิการในหมู่คนจีน นอกจากนั้นกลุ่มนักสอนศาสนาและรัฐบาลมีการก่อตั้งโรงเรียน และโรงพยาบาลเช่นกัน มีการตั้งคณะกรรมการสุขอนามัยเพื่อส่งเสริมความสะอาดการป้องกันโรคแก่สาธารณชนมีการสร้างอ่างเก็บกักน้ำ มีการขยายที่ดินออกไป โดยการถมทะเลในปี ค.ศ.1911 รัฐบาลได้ยกฐานะวิทยาลัยแพทย์และสถาบันเทคโนโลยีเป็นมหาวิทยาลัย ภายใต้ชื่อ มหาวิทยาลัยแห่งฮ่องกง (The University of Hong kong)

ในปี ค.ศ.1901 ฮ่องกงมีประชากร 380,000 คน แต่หลังจากนั้นเป็นต้นมา มีการอพยพของชาวจีนแผ่นดินใหญ่เข้ามาสู่ฮ่องกงมากขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากสถานการณ์ทางการเมืองในแผ่นดินใหญ่ นอกจากการเข้ามาของผู้คนแล้วยังปรากฏว่ามีการนำเอาทุนเข้ามาด้วย สงครามและการจลาจลที่เกิดขึ้นในจีนแผ่นดินใหญ่ เช่น กบฏแมนจู 1911 ยังผลให้ชาวจีนอพยพเข้ามายังฮ่องกงเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นความขัดแย้งระหว่างคณะชาตินิยมกับฝ่ายคอมมิวนิสต์ในต้นทศวรรษที่ 1930s สงครามระหว่างจีน-ญี่ปุ่นใน ปี ค.ศ.1937 ยิ่งทำให้มีการอพยพผู้คนเข้ามายังฮ่องกงมากมาย ในปี ค.ศ.1941 ฮ่องกงมีพลเมืองถึง 1.6 ล้านคน

ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง เมื่อญี่ปุ่นได้เข้ายึดครองฮ่องกงในปี ค.ศ.1941 ผู้คนจำนวนมากอพยพหนีเข้าไปอยู่ในประเทศจีนเป็นจำนวนมาก ผลกระทบต่อฮ่องกงคือ ธุรกิจหยุดชะงักโดยสิ้นเชิง การค้าแทบไม่มี อาหารขาดแคลน ในปี ค.ศ.1945 เมื่อฮ่องกงได้ถูกปล่อยให้เป็นอิสระจากญี่ปุ่นนั้น จำนวนพลเมืองของฮ่องกงเหลือเพียง 600,000 เท่านั้น

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สองนั้นประเทศอังกฤษพยายามอย่างยิ่งที่จะฟื้นฟูบูรณะฮ่องกงรวมทั้งการดึงให้ผู้คนกลับมาอาศัยดั้งเดิม เมื่อสิ้นปี ค.ศ.1947 ประชากรในฮ่องกงเพิ่มเป็น 1.8 ล้านคน จากนั้นอีกสองปีต่อมาพรรคคอมมิวนิสต์มีอำนาจปกครองแผ่นดินใหญ่อย่างเต็มที่ส่งผลให้ผู้คนอพยพเข้ามายังฮ่องกงอย่างท่วมท้นกว่าครั้งใด ๆ ในประวัติศาสตร์ จำนวนประชากรเพิ่มเป็น 2.3 ล้าน ในตอนปลายปี ค.ศ. 1950 และเพิ่มเป็น 3.1 ล้านคนในปี ค.ศ. 1961 และ 4.99 ล้านคน ในปี ค.ศ.1981

ในช่วงกลางทศวรรษ 1970 ถึงกลางทศวรรษ 1980S อัตราการอพยพเข้ามามีลักษณะผันแปรแล้วแต่จำนวนผู้ลี้ภัยที่รัฐอนุญาตให้เข้าประเทศได้ ภายใต้นโยบายการอนุญาตคนเข้าเมืองในปี ค.ศ.1974 มีข้อยกเว้นว่าชาวจีนที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายนั้น ตรวจจับที่สามารถข้ามเขตแดนเข้ามาได้รัฐจะอนุญาตให้อยู่ได้ แต่ในปี ค.ศ.1980 นโยบายกลับเปลี่ยนไปตรงข้าม ก็มีความเข้มงวดมากขึ้น

การเพิ่มของพลเมืองทำให้เกิดปัญหาขาดแคลนที่อยู่อาศัยปัญหาสุขภาพอนามัยและปัญหาการศึกษา ซึ่งในที่สุดยังผลให้รัฐบาลต้องเข้ามามีบทบาทในการจัดหาที่อยู่อาศัยและปัจจัยจำเป็นขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ทางสังคมให้ เช่น การสร้างอาคารบ้านเรือนในที่ของหลวง การให้เงินสนับสนุนการสร้างโรงพยาบาลและโรงเรียน

ในตอนกลางทศวรรษที่ 1980S นั้นการเคหะแห่งชาติของฮ่องกงจัดหาที่อยู่อาศัยให้ประชาชนเช่าได้ถึง 450,000 หน่วยในบริเวณต่าง ๆ กัน กล่าวได้ว่าที่อยู่อาศัยของรัฐนั้นช่วยให้ประชาชนมีที่อยู่ถึง 44% ของพลเมืองฮ่องกง แม้รัฐบาลจะเอาใจใส่ดูแลเรื่องที่อยู่อาศัยอย่างจริงจังแต่ยังมีประชากรถึง 7% ยังต้องร่อนเร่หรืออยู่อาศัยอย่างผิดกฎหมายในเขตต่าง ๆ รัฐบาลพยายามทำทุกวิถีทางที่จะแก้ไขปัญหาการขาดแคลนที่ดิน เช่น ให้การสนับสนุนโครงการถมทะเลอย่างขนานใหญ่ในบริเวณต่าง ๆ กัน เช่น ฝั่งเกาลูนตะวันตก และขณะเดียวกันรัฐบาลพยายามให้ความสำคัญในเรื่องการรักษาสภาพแวดล้อมในเขตต่าง ๆ ที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ด้วย

อาจกล่าวได้ว่าในช่วงปี ค.ศ.1949 ซึ่งมีชาวจีนอพยพเข้ามาอย่างมากมายนั้นเป็นเหตุการณ์ประจวบเหมาะกับการที่ปริมาณการค้าของฮ่องกงกับจีนแผ่นดินใหญ่ลดลงมาก ด้วยรัฐบาลฮ่องกงออกกฎหมายควบคุมการส่งสินค้าออกไปยังจีนแผ่นดินใหญ่ในระหว่างสงครามเกาหลี (1950-1953) ขณะเดียวกันฝ่ายจีนมีการควบคุมการนำเข้าสินค้าบางอย่างจากฮ่องกงเช่นเดียวกัน ซึ่งกฎหมายดังกล่าวส่งผลให้เศรษฐกิจของฮ่องกงหยุดชะงัก การสูญเสียคู่ค้าที่สำคัญไปเช่นนั้นทำให้

ฮ่องกงต้องหันมาสู่เศรษฐกิจแผนใหม่ คือ การทำอุตสาหกรรมแทนการเป็นเมืองท่าหรือเมืองศูนย์กลางการค้าแต่อย่างเดียว ฮ่องกงมีการพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อส่งออกโดยตรง ซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ทางการค้าของตนเอง

อย่างไรก็ดีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับประเทศจีนมีการรื้อฟื้นขนานใหญ่ ในตอนปลายทศวรรษที่ 1970s เมื่อประเทศจีนพยายามปรับเปลี่ยนแนวพัฒนาประเทศเป็นการทำให้เกิดความทันสมัย (modernization) และความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับประเทศจีนนี้ส่งผลให้ฮ่องกงเปลี่ยนแปลงรูปแบบการค้าและการลงทุนอีกครั้ง การค้ารูปแบบเดิมคือ ฮ่องกงเป็นเมืองศูนย์กลางการค้าระหว่างจีนกับประเทศอื่น ๆ เกิดขึ้นอีกครั้ง แต่ในขณะเดียวกันฮ่องกงยังเน้นการส่งสินค้าซึ่งผลิตในประเทศของตนออกไปยังจีนอีกด้วย ประเทศจีนกลายเป็นตลาดที่ใหญ่เป็นที่สองรองจากสหรัฐอเมริกา สำหรับสินค้าที่ผลิตจากฮ่องกง (จากเดิมที่จีนเป็นตลาดลำดับที่ 37) จีนยุคหลังยังทำการลงทุนในฮ่องกงถึง 4 ล้านเหรียญสหรัฐ และในการลงทุนร่วมกับต่างประเทศนั้นปรากฏว่านักลงทุนชาวจีนเลือกการร่วมลงทุนกับนักลงทุนฮ่องกงถึง 50%

อนึ่งเพื่อเป็นการสนับสนุนการเพิ่มขึ้นของการค้ากับจีนรวมทั้งการเพิ่มของประชากรและการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นอย่างมากมานั้น รัฐบาลฮ่องกงได้ทำการปรับปรุงปัจจัยความสะดวกขั้นพื้นฐานต่าง ๆ เช่น ทำรถไฟฟ้า (เกาลูน-กวางเจา) สร้างถนนสายใหญ่เชื่อมกับประเทศจีน ทำอุโมงค์เชื่อมโยงท่าเรือระหว่างประเทศ ขยายโครงการรถไฟใต้ดิน นำเอารถไฟที่มีความเร็วสูงเข้ามาใช้ตามชานเมือง (High - speed suburban rail) ขยายสนามบินไคต๊าก และในกลางทศวรรษที่ 1980s นั้นปรากฏว่ามีนักท่องเที่ยวดังกล่าวใช้จ่ายเงินตกประมาณ 2 พันล้านเหรียญสหรัฐ ถือเป็นเงินจำนวนมากทีเดียว และรายได้ดังกล่าวช่วยยอมีผลดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจต่อไปอีก นั่นคือผลทางด้านงานจ้างงาน การมีรายได้เพิ่มของประชากร การอุตสาหกรรม การค้า และบริการต่าง ๆ มีโอกาสขยายตัวได้ดีขึ้น

ช่วงการปรับเปลี่ยนของฮ่องกง

แม้ว่าดินแดนของฮ่องกงเกือบทั้งหมดจะต้องกลับคืนไปสู่ประเทศจีนในปี ค.ศ.1997 แต่รัฐบาลของอังกฤษและรัฐบาลจีนเพิ่งจะเริ่มพูดคุยกันอย่างจริงจังในปี ค.ศ.1982 และทั้งสองประเทศต้องการให้ฮ่องกงมีสภาพดังเดิมคือ มีเสถียรภาพและความมั่งคั่งรุ่งเรือง แต่ในปีค.ศ. 1982 นั้นปัญหาที่ยังตกลงกันไม่ได้ คือ จีนแผ่นดินใหญ่ควรได้เกาะฮ่องกงและเกาลูนไปพร้อมกับเขตใหม่ (New Territories) ด้วยหรือไม่ แต่ในที่สุดหลังจากการเจรจากว่าสองปี ประเทศทั้งสอง

ตกลงกันได้ว่า ฮ่อกงทั้งหมดจะตกเป็นเขตปกครองพิเศษของประเทศจีน (Special Administrative Region) ในปี ค.ศ. 1997 โดยฮ่อกงจะทำการปกครองตนเองและมีอำนาจตัดสินใจต่าง ๆ ยกเว้นในเรื่องความมั่นคงของประเทศ การป้องกันประเทศและกิจการเกี่ยวกับการเมืองต่าง ๆ ระบบสังคมและเศรษฐกิจปัจจุบันของฮ่อกงจะยังคงดำเนินต่อไป และเสรีภาพพื้นฐานของฮ่อกงและพลเมืองจะต้องได้รับการยอมรับ เขตพิเศษนี้จะยังคงเป็นเมืองท่าเสรีและเรื่องภาษีอากรต่าง ๆ จะเป็นสิทธิของฮ่อกงในการตัดสินใจ ฮ่อกงจะยังคงมีอำนาจในการตัดสินใจด้านการเงินการคลังอย่างเต็มที่ มีเงินตราสกุลของตนเอง ฯลฯ ข้อตกลงเหล่านี้จะต้องคงอยู่ต่อไปอีก 50 ปี (ค.ศ. 2047) [หากคำมั่นสัญญานั้นมีการรักษาริงก็เท่ากับจีนได้ฮ่อกงกลับคืนไปในนามเท่านั้น เพราะหัวใจจริง ๆ ของฮ่อกงคือ เศรษฐกิจมากกว่าการเมือง อย่างไรก็ตามก็ถืออนาคตเป็นสิ่งที่ยากจะทำนาย]

ความจริงฮ่อกงได้โอกาสในการปรับเปลี่ยนสถานภาพของตนเอง จากการทำสัญญาต่าง ๆ ของอังกฤษและจีน เช่น ในปี ค.ศ.1985 เมื่อประเทศทั้งสองมีการพูดคุยกันอีกครั้งและจีนทำการร่างกฎหมายพื้นฐานต่าง ๆ นั้น ฮ่อกงถือโอกาสตัดคำว่าอาณานิคม (colony) และตราของราชวงศ์ออกจากธนบัตรใหม่ นอกจากนั้นรัฐบาลยุติการรับชาวอังกฤษเข้ามาทำงานพลเรือนในรัฐบาล ฯลฯ และเพื่อให้การติดต่อ และการเข้าอยู่ในบังคับของจีนเป็นไปด้วยความราบรื่นขึ้น รัฐบาลได้บังคับให้มีการเรียนการสอนภาษาแมนดารินในโรงเรียนชั้นประถม

สิ่งใหม่ที่สุดอันเป็นผลจากการร่างกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในปี ค.ศ.1985 คือการที่ฮ่อกงได้เลือกสมาชิกสภา เป็นครั้งแรก แต่มิใช่เป็นการเลือกโดยตรงและจำนวนที่เลือกได้จะน้อยกว่าจำนวนสมาชิกที่มาจากการแต่งตั้ง และกลุ่มสมาชิกที่มาจากการแต่งตั้งจะมีอำนาจในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ของฮ่อกงและมีหน้าที่แนะนำข้าหลวง ฯลฯ สิ่งที่น่าแปลกใจในความสัมพันธ์ระหว่างอังกฤษกับฮ่อกงคือ ประชากรในฮ่อกงนั้นเป็นคนในอาณัติของอังกฤษถึง 3.8 ล้านคน แต่คนเหล่านี้ไม่มีสิทธิที่จะเข้าไปอยู่ในประเทศอังกฤษอย่างพลเมืองอังกฤษ ประชากรส่วนอื่น ๆ มีชาวจีน หรือชาวต่างชาติอื่น ๆ ในปี ค.ศ.1997 คนที่อยู่ใต้อาณัติของอังกฤษจะกลายเป็นพลเมืองของอังกฤษในโพ้นทะเล แต่คนเหล่านี้ไม่มีสิทธิเข้าไปอยู่อาศัยในอังกฤษ

ในระหว่างการเจรจาต่อรองของอังกฤษและจีน ในช่วงปี ค.ศ.1982-1984 ทำให้ชาวฮ่อกงเกิดความไม่แน่ใจในอนาคตของประเทศ ยังผลให้มีการไหลออกของเงินทุนอย่างมหาศาล ระดับการลงทุนลดลง ตลาดอสังหาริมทรัพย์หยุดชะงัก ค่าเงินดอลลาร์ฮ่อกงทรุดตัว ชาว

ฮ่องกงพยายามอพยพโยกย้ายไปยังอเมริกาเหนือเป็นจำนวนมาก รวมทั้งในออสเตรเลีย แต่หลังจากได้ข้อยุติจากการเจรจา แล้วยังผลให้ความมั่นใจของประชาชนกลับคืนมาอีกครั้ง และดังนั้น สถานะทางเศรษฐกิจค่อย ๆ พื้นตัวขึ้น

หลังจากปี ค.ศ.1985 นั้นชาวฮ่องกงให้ความสนใจการเมืองภายในประเทศมากขึ้น มีกลุ่มการเมืองเพิ่มขึ้นหลายกลุ่ม เช่น Hong Kong Observers, Progressive Hong Kong Society, Hong Kong People Association เป็นต้น ชาวฮ่องกงหวังว่าในอนาคตนั้นประเทศจีนจะเปิดโอกาสทางการเมืองให้แก่ฝ่ายฮ่องกง และหากจีนสามารถรวมฮ่องกงให้เป็นประเทศเดียวกับตน แต่ยอมให้มีระบบการปกครองที่ต่างกันได้นั้น อาจเป็นไปได้ว่าจีนอาจได้ได้หัวนมร่วมประเทศอีกด้วย ภายใต้ระบบ "One Country, two systems"

อย่างไรก็ดีชาวฮ่องกงยังวิตกว่าประเทศจีนอาจไม่รักษาสัญญาที่ทำไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากผู้ที่มีความคิดซ้ายจัดได้ขึ้นมาบริหารประเทศ [จะเห็นว่าในช่วงต้นปี 1995 เมื่อมีข่าวว่า เต็ง เสี่ยว ผิง ล้มเจ็บ ตลาดเงินตลาดทุนในฮ่องกงขาดเสถียรภาพไปชั่วขณะ] แม้ในขณะนี้ชาวฮ่องกงที่ร่ำรวยยังคงพยายามที่จะอพยพไปยังประเทศอื่น บ้างหวังจะไปแสวงหาสถานภาพการเป็นพลเมืองของประเทศอื่นแล้วจึงกลับมายังฮ่องกงเพื่อความปลอดภัย

อย่างไรก็ตามกลุ่มคนที่มองโลกในแง่ดีได้แต่หวังว่าประเทศอื่นจะไม่ดำเนินการใด ๆ ที่เป็นการสันตะเขื่อนเสถียรภาพของฮ่องกง ความหวังที่สำคัญคือ หวังว่าจีนจะต้องใช้ฮ่องกงเป็นสะพานเชื่อมในการลงทุนตลอดจนบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อโครงการพัฒนาประเทศจีนให้ก้าวไปสู่ความทันสมัยและการติดต่อกับประเทศอื่น ๆ เช่น ในปี ค.ศ.1985 มีการลงทุนร่วมระหว่างบริษัทสาธารณูปโภคของฮ่องกงกับจีน ในการพัฒนาโรงงานพลังงานนิวเคลียร์เป็นแห่งแรกในจีน โดยโรงงานนี้จะผลิตพลังงานแจกจ่ายให้ทั้งจีนและฮ่องกง นอกจากนี้สถาบันการเงินการธนาคารของฮ่องกงหลายต่อหลายแห่งได้ช่วยจัดหาเงินทุนให้แก่จีน เพื่อดำเนินโครงการต่าง ๆ หนึ่งบริการด้านการเป็นที่ปรึกษา การถ่ายทอดเทคโนโลยีก็เป็นสิ่งที่ฮ่องกงให้ความร่วมมือกับประเทศจีนด้วย

การพัฒนาเศรษฐกิจของฮ่องกงในทศวรรษที่ 1950S-1970S

ในที่นี้จะให้ความสนใจการพัฒนาเศรษฐกิจช่วง 20 ปีของฮ่องกง [จาก 1950S-1970S เนื่องจากทศวรรษที่ 1980S เป็นต้นมาสถานการณ์ในฮ่องกงมีความไม่แน่นอนของการเมืองมาก และบางส่วนได้กล่าวไปในส่วนของสถานการณ์แล้ว] ในช่วงเวลา 20 ปีแรกหลังสงครามโลกนั้น

กล่าวได้ว่าฮ่องกงมีการพัฒนาโดยรวดเร็ว โดยรัฐบาลมิได้เข้าไปแทรกแซงทางเศรษฐกิจมากนัก บทบาทส่วนใหญ่ที่รัฐบาลอาณานิคมฮ่องกงจัดการให้คือ การเตรียมปัจจัยขั้นพื้นฐานทางเศรษฐกิจให้เพียงพอ รวมทั้งการมีนโยบายค่อนข้างเสรีในการค้าระหว่างประเทศและการดำเนินธุรกิจต่าง ๆ รัฐบาลมุ่งแก้ปัญหาด้านสังคมมากเช่น การสร้างที่อยู่อาศัย การรักษาพยาบาล การศึกษา อย่างไรก็ตามก็มีความเจริญในช่วง 20 ปีแรกนั้นมีผลอย่างยิ่งต่อสถานภาพการเป็นศูนย์กลางการค้าและการเงินของฮ่องกงที่เป็นอยู่ปัจจุบัน

ความจริงฮ่องกงต้องปรับตัวเข้ากับสภาพการณ์ที่ผันแปรไปของโลก ซึ่งก่อโดยประเทศมหาอำนาจตั้งแต่ปี 1955-1956 เมื่อองค์การสหประชาชาติมีมติให้ตัดการติดต่อค้าขายกับประเทศจีน แต่ใน 20 ปีต่อมาระหว่างปี ค.ศ.1975-1976 ฮ่องกงกลับฟื้นตัวอย่างรวดเร็ว เมื่อเปรียบเทียบกับสภาพเศรษฐกิจหดตัวหลังสงครามโลกครั้งที่สองอันเนื่องมาจากการลดลงของปริมาณการค้าของโลก

ในช่วงเวลาของการปรับตัวของเศรษฐกิจนั้นฮ่องกงยังคงมีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้ประเทศของตนรุ่งเรืองและร่ำรวย ทั้งนี้โดยมีปัจจัยต่าง ๆ เป็นตัวประกอบ และปัจจัยที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งคือโครงสร้าง ขนาด และอัตราการเติบโตของประชากร

การเพิ่มของประชากรอย่างรวดเร็วในทศวรรษที่ 1950 นั้นเท่ากับเป็นแรงผลักดันให้มีการขยายการส่งออกให้มากขึ้น เพื่อนำเงินมาซื้อสินค้าขาเข้า ซึ่งต้องเพิ่มอย่างมากตามจำนวนประชากร ขณะเดียวกันการเพิ่มของประชากรมีโครงสร้างต่างออกไปจากเดิม และการห้ามค้าขายกับจีนในช่วงนั้นทำให้ลักษณะการส่งออกเปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน นั่นคือเปลี่ยนจากการนำสินค้าจากที่อื่นมาผ่านฮ่องกงเพื่อส่งออกอีกครั้ง (re-export) เป็นการส่งสินค้าออกที่ทำการผลิตในฮ่องกงโดยตรง

การเปลี่ยนโครงสร้างประชากรมีลักษณะดังนี้คือ เมื่อมีการอพยพของชาวจีนแผ่นดินใหญ่เข้ามาในฮ่องกงนั้นเท่ากับเป็นการเพิ่มประชากรในวัยทำงานทันที แต่ต่อมาอัตราการเกิดเพิ่มอย่างรวดเร็วทำให้เกิดประชากรในวัยเด็กมาก ซึ่งถือเป็นภาระของสังคม แต่อย่างไรก็ตามคนเหล่านี้ต่อมากลายเป็นแรงงานจำนวนมากในปลายทศวรรษที่ 1960S และต้นทศวรรษที่ 1970S

อนึ่งการเติบโตทางเศรษฐกิจของฮ่องกงในทศวรรษที่ 1950S นั้นประจวบเหมาะกับการที่อำนาจซื้อในประเทศแถบอเมริกาและยุโรปอยู่ในระดับสูง ประกอบกับประเทศเหล่านี้ได้ใช้นโยบายการค้าเสรีจึงเป็นโอกาสดีของฮ่องกงในการส่งสินค้าออกไปยังประเทศเหล่านั้น ซึ่งช่วยลด

ความกดดันจากการเพิ่มของประชากร เพราะแรงงานในฮ่องกงถูกนำไปใช้ในการผลิตอุตสาหกรรมต่าง ๆ อย่างเต็มที่ ทำให้การผลิตสามารถขยายตัวได้อย่างรวดเร็ว

นอกจากปัจจัยด้านประชากรแล้ว ยังมีปัจจัยอื่น ๆ สนับสนุนการพัฒนาด้วย เช่น การอพยพเข้ามาของผู้ประกอบการจากแผ่นดินใหญ่ ซึ่งนำความรู้ความชำนาญ ตลอดจนเงินทุนเข้ามา ส่งผลให้การพัฒนาอุตสาหกรรมทำได้รวดเร็ว อนึ่งสภาพทางภูมิศาสตร์ของฮ่องกงซึ่งมีอ่าวและท่าเรือที่เหมาะสมแก่การขนถ่ายสินค้า จึงทำให้มีเรือจำนวนมากเข้ามาแวะที่ท่าฮ่องกง นอกจากนี้สภาพภูมิศาสตร์ยังเหมาะแก่การคมนาคมทางอากาศอีกด้วย การเป็นศูนย์กลางและการเงินของฮ่องกงมีส่วนสำคัญที่ช่วยให้การขยายตัวของการค้าสินค้าอุตสาหกรรมที่ฮ่องกงเป็นผู้ผลิตเป็นไปโดยราบรื่นขึ้น อีกประการคือ รัฐบาลฮ่องกงได้เตรียมสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการทำงานของกลไกตลาด อันส่งผลให้นักธุรกิจหรือผู้ประกอบการมีโอกาสที่จะแสวงหากำไรสูงสุดจากการดำเนินการได้ในขณะเดียวกันรัฐบาลไม่เข้าไปแทรกแซงช่วยเหลือกิจการที่ประสบความล้มเหลว

ต่อจากนี้จะพิจารณารายละเอียดเกี่ยวกับปัจจัยบางประการที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในฮ่องกง

ในด้านประชากร นั้นมีการประมาณว่าในปี ค.ศ.1951-1956 ประชากรเพิ่มจาก 2.0 ล้าน เป็น 2.6 ล้าน อัตราการเติบโตประมาณ 5.3% ต่อปี แต่อัตราดังกล่าวลดลงเป็น 3.9% ต่อปี ในช่วงปี 1957-1961 และในปี ค.ศ.1971-1976 อัตราความเติบโตเหลือเพียง .6% ต่อปี

นอกจากการลดลงของอัตราการเติบโตแล้วยังปรากฏว่าโครงสร้างประชากรมีการเปลี่ยนแปลงด้วย ในปลายทศวรรษที่ 1950S อัตราการเติบโตของประชากรสูงมากแล้ว

ค่อย ๆ ลดลง ในปี ค.ศ.1961 นั้น มีคนอายุประมาณ 15-20 ปี จำนวนมากเป็นผลมาจากการที่มีผู้อพยพเข้ามามากหลังสงครามโลกครั้งที่สอง โดยผู้อพยพอยู่ในวัยหนุ่มสาวและส่วนใหญ่เป็นชายเข้ามาโดยมิได้นำครอบครัวมา แต่ขณะเดียวกันกลุ่มคนอายุ 1-5 ปี มีมากเนื่องจากอัตราการเกิดสูงในช่วงทศวรรษที่ 1950S ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการอพยพ [ผู้อพยพมาแต่งงาน] ในปี ค.ศ. 1971 จำนวนประชากรในวัยทารกกลับมีน้อยเป็นผลมาจากการลดของอัตราการเกิดในทศวรรษที่ 1960S ซึ่งแนวโน้มนี้คงดำเนินต่อมา

โครงสร้างและจำนวนของประชากรมีความสัมพันธ์กับแรงงานอย่างใกล้ชิด การอพยพเข้ามาของชาวจีนแผ่นดินใหญ่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนหนุ่มและอัตราการเกิดที่อยู่ระดับสูงในทศวรรษที่

1950 นั้น ส่งผลให้มีอัตราการเพิ่มของแรงงานมาก [คนในวัยแรงงานซึ่งหมายถึงคนอายุ 15-64 ปี และทำงานมากกว่า 15 ชั่วโมงต่อสัปดาห์] ในทศวรรษถัดมาและต้นทศวรรษที่ 1970s ในขณะที่อัตราการเกิดโดยทั่วไปมีแนวโน้มลดลง

ระหว่างปี ค.ศ. 1961-1966 อัตราการเพิ่มแรงงานประมาณ 3.1% ต่อปี ในขณะที่อัตราการเพิ่มของประชากร 3.3% แต่ในปี ค.ศ.1971-1976 อัตราการเติบโตของแรงงานเป็น 3.5% ขณะที่อัตราการเพิ่มของประชากรเหลือเพียง 1.6% และกลุ่มแรงงานที่มีอายุสูงขึ้นมีแนวโน้มเพิ่มในช่วงเวลาดังกล่าว

นอกจากการอพยพและอัตราการเกิดที่เพิ่มขึ้นแล้ว การที่สตรีเข้ามาทำงานในตลาดแรงงานมากขึ้น เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้อัตราการเพิ่มของแรงงานสูงกว่าอัตราการเพิ่มของประชากร และลักษณะของโครงสร้างแรงงานสตรีแยกโดยอายุก็มีลักษณะเปลี่ยนแปลง เช่น ในปี ค.ศ. 1961 สตรีอายุ 20-24 ปี เป็นองค์ประกอบ 51% ของแรงงานสตรี แต่ในปี ค.ศ.1976 แรงงานกลุ่มอายุดังกล่าวคิดเป็นร้อยละ 76.7 ของแรงงานสตรี และแรงงานสตรีมักได้รับความนิยมนจ้างในภาคอุตสาหกรรมและการพาณิชย์กรรม เพราะมีความอดทน และไว้วางใจในความรับผิดชอบ

เนื่องจากความต้องการแรงงานมากในภาคอุตสาหกรรมและการพาณิชย์กรรม ทำให้การจ้างงานในภาคธุรกิจดังกล่าวเพิ่มมาก ภาคอุตสาหกรรมเป็นภาคการผลิตที่จ้างแรงงานมากที่สุดคือ ประมาณ 40% ของการจ้างงานทั้งหมด หรือการเติบโตของการจ้างงานในภาคนี้เพิ่มเฉลี่ย 4% โดยประมาณ ในช่วงปี ค.ศ.1961 และ 1971 ในขณะที่อัตราการจ้างงานทั้งหมดเพิ่มเพียง 2.9% อย่างไรก็ตามในช่วงต้นทศวรรษ 1970s ภาคพาณิชย์กรรมและการเงินมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ดังนั้นการจ้างงานในภาคทั้งสองนี้เพิ่มสำคัญมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับภาคอุตสาหกรรม การพาณิชย์และการเงินในฮ่องกงก่อนทศวรรษที่ 1980s

การเพิ่มของประชากรในฮ่องกงนั้นถือได้ว่าเกิดขึ้นในเวลาที่สาขาการเงินและการพาณิชย์มีการพัฒนาพอสมควรแล้วในขณะที่ประเทศยังเป็นเศรษฐกิจแบบศูนย์การค้า แม้ว่าสงครามจะทำให้ความเจริญเติบโตของการธนาคารหยุดชะงักไป แต่ธุรกิจนี้สามารถฟื้นตัวได้ภายในกลางทศวรรษที่ 1950s เท่านั้น ในปี ค.ศ.1955 ฮ่องกงมีธนาคารถึง 91 ธนาคาร และ 94 สาขา ในเวลาประมาณ 20 ปีต่อมา ธุรกิจสาขานี้มีความเจริญเติบโตโดยไม่หยุดยั้งโดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการขยายสาขาออกไปอย่างกว้างขวางในปลายปี ค.ศ.1976 มีสาขาของธนาคารถึง 750 แห่ง (Joyce Savidge, 1977, p.4) ธนาคารสำคัญ ๆ เช่น ธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้ ธนาคารชาเตอร์และ

ธนาคารเมอร์แคนไทล์ ธนาคารเหล่านี้ทำหน้าที่เกี่ยวกับการรับฝากเงินตราและให้กู้ยืมแก่บุคคลทั่วไปและบริษัท การให้เครดิตของธนาคารเหล่านี้ถือว่ามีความสำคัญต่อการจัดหาเงินให้แก่กิจการค้า ธนาคารเหล่านี้ทำหน้าที่ทั่วไปของธนาคาร แต่มีธนาคารอีกกลุ่มซึ่งทำหน้าที่เฉพาะอย่าง เช่น ธนาคารจากประเทศจีนทำหน้าที่จัดการให้การค้าระหว่างฮ่องกงกับจีนดำเนินไปได้สะดวก รวมทั้งธุรกิจการแลกเปลี่ยนเงินตราและทำการโอนเงินจากต่างประเทศ (จากคนจีนที่อาศัยในต่างแดน) และบางธนาคารก็ทำหน้าที่รับฝากเงินจากต่างประเทศด้วย จึงมีความสำคัญในฐานะที่เป็นหน่วยธุรกิจที่ระดมเงินทุนจากภายนอกเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจของฮ่องกง ส่วนสาขาของธนาคารต่างประเทศของอเมริกาหรือยุโรปที่มาอยู่ในฮ่องกงมักทำหน้าที่การให้กู้ยืมมากกว่าการรับฝากเงิน

ระบบธนาคารของฮ่องกงมีบทบาทต่อการดำเนินธุรกิจการค้าและการอุตสาหกรรมให้เจริญเติบโตเป็นอย่างยิ่ง สิ่งหนึ่งที่น่าสนใจคือ ในทศวรรษที่ 1970S นั้น การออกธนบัตรในฮ่องกงทำโดยธนาคารพาณิชย์สามแห่งข้างต้น เนื่องจากฮ่องกงไม่มีธนาคารกลางแต่การหมุนเวียนของเงินตรานั้นรัฐเป็นผู้ควบคุม

การพัฒนาของระบบธนาคารเกิดขึ้นอย่างเห็นได้ชัดนับจากปี ค.ศ. 1968 การขยายตัวทางการค้าประกอบกับการที่รัฐบาลฮ่องกงมิได้ควบคุมการปริวรรตเงินตรา จึงเป็นลักษณะที่ช่วยให้ธุรกิจเงินระหว่างประเทศเจริญได้รวดเร็ว กล่าวได้ว่าการพัฒนาของฮ่องกงมีรากฐานมาจากการพัฒนาทางอุตสาหกรรมและความสำเร็จของการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม ซึ่งการส่งออกที่เติบโตอย่างรวดเร็วนั้นเป็นเงื่อนไขที่สำคัญที่ทำให้ค่าของเงินเหรียญฮ่องกงมั่นคง ซึ่งส่งผลให้ฮ่องกงเป็นประเทศผู้นำทางการเงินในภูมิภาคนี้ นอกจากเหตุผลข้างต้นแล้วการที่ฮ่องกงมีสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสมแก่การทำธุรกิจต่าง ๆ และการบริการด้านการเงินที่ดีเยี่ยมก็เป็นปัจจัยอีกประการที่ส่งผลให้ภาคการเงินมีความเจริญเติบโตยิ่งขึ้น [ผู้ที่สนใจเกี่ยวกับการเงินการธนาคารของฮ่องกงก่อน ค.ศ.1980 รายละเอียดได้ใน Joyee a vidge, 1977 บทที่ 3]

การค้า

จากการเติบโตอย่างรวดเร็วของแรงงาน ตลอดจนการพัฒนาทางด้านการเงินและการพาณิชย์กรรม การมีระบบคมนาคมสื่อสารที่สะดวก รวมทั้งการที่รัฐบาลไม่เข้ามาแทรกแซงการค้าดำเนินธุรกิจ ยังผลให้ฮ่องกงสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ทางการค้าที่เปลี่ยนแปลงไปของโลกได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้นจึงได้รับผลประโยชน์ค่อนข้างสูงจากการปรับตัว